

Wojna na Ukrainie i dystans społeczny wobec Ukraińców

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

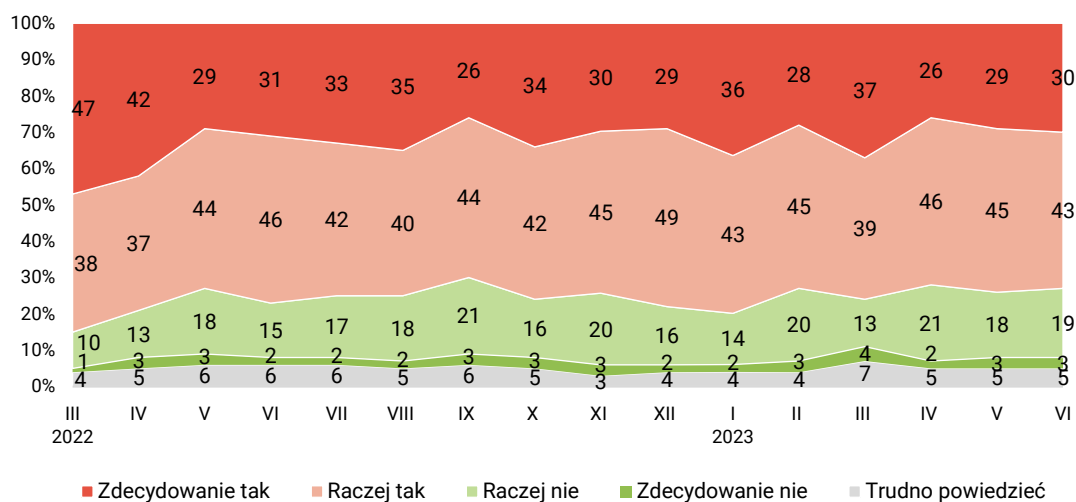
W czerwcowym badaniu¹, jak co miesiąc, zapytaliśmy Polaków o poczucie zagrożenia wojną na Ukrainie oraz stosunek do ukraińskich uchodźców. Ponadto postawiliśmy też kilka nowych pytań, mierzących ich dystans społeczny wobec Ukraińców.

POCZUCIE ZAGROŻENIA

Odsetek Polaków mających poczucie, że wojna na Ukrainie zagraża bezpieczeństwu ich kraju, pozostaje na niemal niezmiennym, wysokim poziomie (73% wobec 74% w maju). Od ponad roku utrzymuje się w przedziale 70%–79%.

CBOS

RYS. 1. Czy, Pana(i) zdaniem, wojna na Ukrainie zagraża bezpieczeństwu Polski czy też nie?

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (398) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 5 do 18 czerwca 2023 roku na próbie liczącej 1054 osoby (w tym: 59,3% metodą CAPI, 25,8% – CATI i 14,9% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

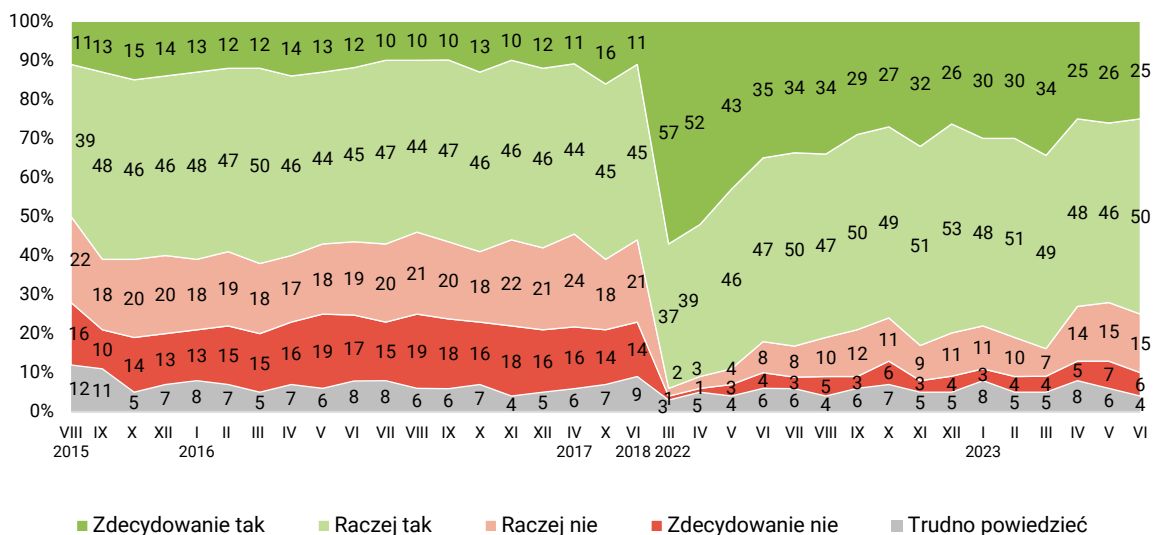
Zagrożenie dla bezpieczeństwa naszego kraju częściej dostrzegają starsi badani (84% wśród najstarszych wobec 62% wśród najmłodszych), gorzej wykształceni (82% w grupie osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym wobec 70% z wykształceniem wyższym), częściej praktykujący religijnie (76% praktykujących kilka razy w tygodniu wobec 66% niepraktykujących) oraz wyznający poglądy prawicowe (81% wobec 68% sympatyków lewicy) – zob. tabelę aneksową 1. Zależności odnoszące się do wieku badanych oraz częstotliwości udziału w praktykach religijnych notowaliśmy już wielokrotnie przy poprzednich pomiarach.

POMOC DLA UCHODźCÓW Z UKRAINY

Odsetek Polaków popierających przyjmowanie uchodźców z Ukrainy wzrósł o 3 punkty procentowe (wynosi obecnie 75% wobec 72% w maju). Zaraz po wybuchu wojny poparcie dla ich przyjmowania sięgało 90%, następnie przez wiele miesięcy utrzymywało się w okolicach 80%, by w kwietniu tego roku zbliżyć się do progu 70%. Z kolei odsetek przeciwników przyjmowania uchodźców z Ukrainy utrzymuje się na poziomie bardzo zbliżonym do zarejestrowanego miesiąc wcześniej (21% obecnie wobec 22% poprzednio).

CBOS

RYS. 2. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować ukraińskich uchodźców z terenów objętych konfliktem?

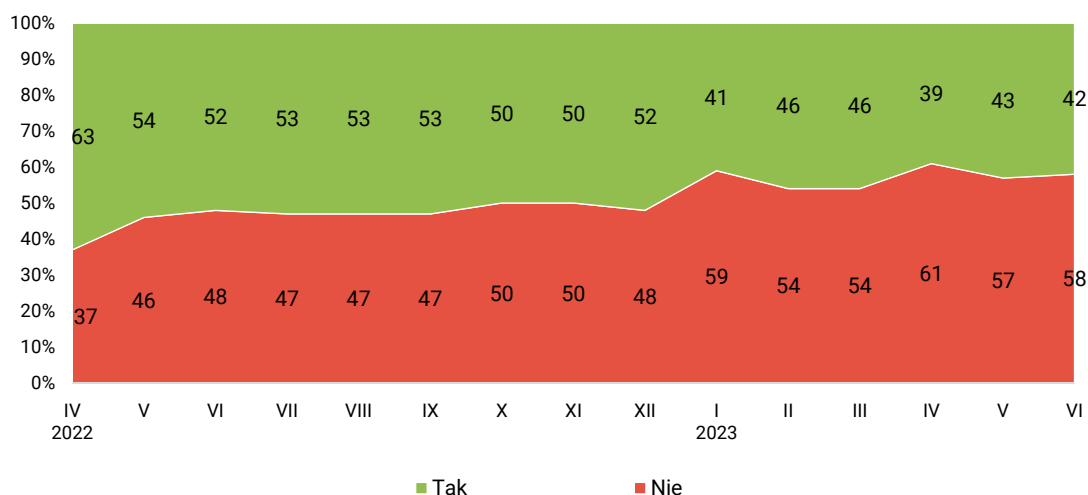
Poparcie dla przyjmowania ukraińskich uchodźców rzadziej deklarują młodszy badani (66% w wieku 25–34 lata wobec 84% wśród najstarszych respondentów), osoby mieszkające w mniejszych miejscowościach (69% na wsi wobec 82% w największych miastach), słabiej wykształcone (60% badanych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym wobec 83% z wyższym), gorzej

oceniające swoją sytuację materialną (57% wśród oceniających ją jako złą wobec 78% oceniających ją jako dobrą), rzadziej praktykujące religijnie (74% wśród niepraktykujących wobec 82% praktykujących kilka razy w tygodniu), a także mające niesprecyzowane poglądy polityczne (54% wobec 77% wśród zwolenników lewicy i 84% sympatyków prawicy) – zob. tabelę aneksową 2.

Odsetek deklaracji niesienia pomocy ukraińskim uchodźcom utrzymał się na bardzo zbliżonym poziomie do poprzedniego (42% wobec 43% w maju). Kiedy zadawaliśmy to pytanie po raz pierwszy ponad rok temu, przekraczał on 60%, następnie przez resztę 2022 roku utrzymywał się w okolicach 50%, a od początku nowego roku zaczął spadać i zbliżyć się do progu 40%.

CBOS

RYS. 3. Czy Pan(i) sam(a) lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego dobrowolnie i nieodpłatnie pomaga uchodźcom z Ukrainy?

Pomaganie uchodźcom rzadziej deklarują najmłodszy badani (34%), mieszkańcy mniejszych miejscowości (38% na wsi wobec 56% w największych miastach), respondenci gorzej wykształceni (35% w grupie z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym wobec 53% z wykształceniem wyższym), a także osoby o najniższych dochodach *per capita* (34% wobec 54% w grupie o najwyższych dochodach) – zob. tabelę aneksową 3.

DYSTANS SPOŁECZNY WOBEC UKRAIŃCÓW

W czerwcu postanowiliśmy pogłębić nasze badania stosunku Polaków do Ukraińców, posługując się wariacją tzw. skali Bogardusa, którą w socjologii wykorzystuje się często do badania dystansu społecznego wobec określonej grupy społecznej. W myśl przyjętej metody pytaliśmy naszych badanych o to, jakiego rodzaju relacje z Ukraińcami byliby gotowi zaakceptować, poczynając od bardziej formalnych i stopniowo przechodząc do coraz bliższych. Jak się okazało, niemal wszyscy Polacy zaakceptowaliby osobę z Ukrainy jako swojego sąsiada (92%) lub współpracownika (91%). Zdecydowana większość nie miałaby też nic przeciwko, gdyby leczył ich ukraiński lekarz lub lekarka (85%). Nieco niższe, choć wciąż wyraźnie większościowe odsetki badanych zaakceptowałyby osobę z Ukrainy jako swoją synową bądź zięcia (78%), opiekuna lub opiekunkę swoich dzieci (74%), a wreszcie jako szefa bądź szefową w pracy (73%). Właśnie te dwa ostatnie typy relacji okazały się budzić w Polakach największe opory, zdobywając kolejno 20% i 21% głosów sprzeciwu.

CBOS

RYS. 4. Jaki miał(a)by Pan(i) stosunek do tego, aby Ukrainiec był Pana(i):

Opieki nad dzieckiem nie powierzyliby Ukraińcowi ponadprzeciętnie często respondenci z mniejszych miejscowości (25% w najmniejszych miastach wobec 15% w największych), gorzej wykształceni (25% wśród badanych z wykształceniem zasadniczym zawodowym wobec 12% z wyższym) oraz dysponujący niższymi dochodami *per capita* (36% w grupie o najniższych dochodach wobec 12% w grupie o najwyższych) – zob. tabelę aneksową 8. Z kolei posiadaniu ukraińskiego szefa sprzeciwiały się częściej osoby gorzej oceniające swoją sytuację materialną (34% oceniających ją jako złą wobec 19% oceniających ją jako dobrą). Spośród grup społeczno-zawodowych wyróżniali się tutaj zwłaszcza przedstawiciele średniego personelu i technicy (33% głosów sprzeciwu) – zob. tabelę aneksową 6.

Większość badanych uważa, że wojna na Ukrainie zagraża bezpieczeństwu Polski, a także popiera przyjmowanie przez nasz kraj uchodźców z Ukrainy. Odsetek deklaracji niesienia pomocy uchodźcom utrzymuje się na względnie wysokim poziomie, zbliżonym do zarejestrowanego w poprzednim badaniu. Niemal wszyscy Polacy zaakceptowaliby osobę z Ukrainy w charakterze sąsiada bądź współpracownika. Największy opór budziła idea zatrudnienia ukraińskiego opiekuna dla dziecka, a także posiadania ukraińskiego szefa, ale również w tych dwóch przypadkach przeważały deklaracje akceptacji.

Opracował

Jonathan Scovil